

Tahran'da 'bahar" korkusu

Son yıllarda, birçok İran şehrinde büyük çaplı protestolar gerçekleşti. Göstericiler "Diktatöre ölüm" ve "Hamaney'e ölüm" gibi sloganlar attı. Güvenlik güçleri göz yaşartıcı gaz ve saçma mermileriyle karşılık verdi ve protestoları şiddet kullanarak bastırdı. Çeşitli şehirlerde yüzlerce kişi tutuklandı.

AMİR MAHDAVİ

İran İslam Cumhuriyeti son yıllarda iç ve dış politikada bir dizi karmaşık zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. İran'ın nükleer programı ve bölgedeki vekil gruplara verdiği destek konusunda özellikle Donald Trump başkanlığı döneminde Amerika Birleşik Devletleri ile artan gerginlikler, İsrail'e karşı süregelen düşmanlık ve ekonomik ve sosyal sorunlar nedeniyle ülke içindeki memnuniyetsizlik, ülke için karmaşık bir durum yaratmıştır. Aynı zamanda, Massoud Pezeshkian liderliğindeki yeni hükümet, etkinliği konusunda çok sayıda eleştiri ve zorlukla karşı karşıyadır. Bu makale, bu sorunların kapsamlı bir analizini sunmaktadır.

2018 yılında, o zamanki ABD Başkanı Donald Trump tek taraflı olarak nükleer anlaşmadan *(JCPOA)* çekildi ve İran'a karşı ***"maksimum baskı"*** politikasını uygulamaya koydu. Bu önlem, gerginliklerin artmasına ve İran'ın nükleer yükümlülüklerinin kademeli olarak azalmasına yol açtı. Ocak 2025'te, İran'ın stratejik işlerden sorumlu başkan yardımcısı Mohammad Javad Zarif, yeni Trump yönetimini nükleer müzakereleri yeniden başlatmaya çağırdı ve yaptırımların sürdürülmesinin özellikle İran'daki savunmasız nüfus gruplarına zarar verdiğini vurguladı.

Ancak Mart 2025'te Trump, Tahran ABD'nin koşullarını kabul etmezse İran'ı bombalama tehdidinde bulundu. Bu tehdit, bunu uluslararası barış ilkelerinin ihlali olarak nitelendiren İranlı yetkililerin sert tepkilerine neden oldu.

İran, Lübnan'daki Hizbullah, Filistin'deki Hamas ve Yemen'deki Husi isyancıları gibi vekil gruplara desteğini sürdürmektedir. Bu destek, uluslararası toplumda artan endişelere yol açmıştır. Buna yanıt olarak, Amerika Birleşik Devletleri Orta Doğu'daki askeri varlığını güçlendirmiş ve bölgeye savaş uçakları, bombardıman uçakları ve uçak gemileri göndermiştir.

İsrail ile Düşmanlık ve Karşılıklı Tehditler

İran ve İsrail arasındaki düşmanlık, İran dış politikasının merkezi bir unsuru olmaya devam etmektedir. İran, İsrail karşıtı gruplara verdiği destek ve İsrail karşıtı açıklamalarıyla gerginlikleri daha da artırmıştır. Buna karşılık, İsrail Suriye'deki İran mevzilerine hava saldırıları düzenleyerek ve İran'ın nükleer tesislerine karşı askeri önlem tehdidinde bulunarak tırmanışa katkıda bulunmuştur.

Sosyal Protestolar ve Muhalefetin Bastırılması

İran, ülkenin modern tarihindeki en uzun ve en ağır ekonomik krizlerden birini yaşamaktadır. Raporlara göre, İran nüfusunun önemli bir kısmı yetersiz beslenme sorunu yaşamakta ve büyük bir kısmı da yoksulluk sınırının altında ezilmekte. İran Riyali dünyanın en değersiz para birimlerinden biri haline gelmiş ve 25-40 yaş arası erkeklerde işsizlik oranı alarm verici bir seviyeye ulaşmıştır. Mart 2025'te İran Cumhurbaşkanı halka ülkeyi terk etmelerini bile tavsiye etmiştir.

Son yıllarda, birçok İran şehrinde büyük çaplı protestolar gerçekleşti. Göstericiler ***"Diktatöre ölüm"*** ve ***"Hamaney'e ölüm"*** gibi sloganlar attı. Güvenlik güçleri göz yaşartıcı gaz ve saçma mermileriyle karşılık verdi ve protestoları şiddet kullanarak bastırdı. Çeşitli şehirlerde yüzlerce kişi tutuklandı.

Massoud Pezeshkian Liderliğindeki Yeni Hükümetin Verimsizliği

Massoud Pezeshkian liderliğindeki yeni hükümet, ekonomik reformlar ve dış ilişkilerin iyileştirilmesi vaatleriyle göreve başladı, ancak şimdiye kadar halkın beklentilerini karşılayamadı. Verimsiz ekonomi politikaları, enflasyonu ve işsizliği düşürme yetersizliği ve devam eden uluslararası yaptırımlar, artan bir halk memnuniyetsizliğine yol açmıştır. Ayrıca, sivil ve siyasi özgürlükler alanındaki seçim vaatlerinin yerine getirilmemesi, halkın hükümete olan güvenini daha da zayıflatmıştır.

Gelecek Perspektifleri

İran, tarihinin kritik bir noktasında bulunmaktadır. Uluslararası gerginlikler, ekonomik krizler ve halk memnuniyetsizliği, hükümet için önemli zorluklar oluşturmaktadır. Halkın talepleri ile liderliğin siyasi kararları arasındaki uçurum giderek büyümektedir. Bu sorunlara çözümler bulunmazsa, ülke daha büyük bir istikrarsızlıkla karşı karşıya kalabilir.

İran liderliği, mevcut politikasını sürdürmek ve ciddi reformlar yapmak arasında bir seçim yapmalıdır. Zira mevcut yolda devam etmek, ülkenin geleceği için öngörülemeyen sonuçlar doğurabilir.

İran İslam Cumhuriyeti'nin iç ve dış politika stratejileri son yıllarda şiddetle eleştirilmiş ve önemli zorluklara yol açmıştır.

Uluslararası düzeyde, Amerika Birleşik Devletleri ile süregelen çatışmalar, nükleer program etrafındaki gerginlikler, vekil gruplara destek ve İsrail ile açık düşmanlık, ülkeyi karmaşık ve riskli bir duruma getirmiştir. Bu politikanın sonucu olarak ekonomik yaptırımlar, İran ekonomisi üzerinde muazzam baskı yaratmış ve para biriminin değer kaybına, artan enflasyona ve büyüyen işsizliğe yol açmıştır.

Yurt içinde, Massoud Pezeshkian liderliğindeki yeni hükümetin ekonomik sorunları çözme, fiyatları kontrol etme, iş yaratma ve halkın yaşam koşullarını iyileştirme konusundaki yetersizliği, artan bir memnuniyetsizliğe yol açmıştır. Seçimlere katılım oranının düşmesi, artan sokak protestoları ve muhaliflerin sert bastırılması, liderlik ve halk arasındaki derin uçurumu göstermektedir.

İran önemli bir dönüm noktasında durmaktadır. Çatışmacı ve baskıcı politikaların sürdürülmesi, ülkeyi daha derin bir siyasi ve sosyal krize sürükleyebilir. Öte yandan, dış politikanın yeniden değerlendirilmesi, Batı ile gerginliklerin azaltılması, ekonomik sorunların çözümüne odaklanmak ve sivil özgürlüklerin güçlendirilmesi, kamu güvenini yeniden kazanmak ve mevcut siyasi açmazı aşmak için yollar olabilir. Bu kritik aşamada alınan kararlar, sadece hükümetin geleceğini değil, tüm ülkenin geleceğini de önemli ölçüde etkileyecektir.